

ДРЕВЕС ВАЕУЛЬ ВОМНАН.

№ 25.

АНДЛЮ IX.

Телеграма єсе одати по сен-
тєпъ: Жоа. — Препримерадісна се
фаче ѹп Сівіл єла еспедітра фо-
ні; не аффаръ ла Ч. Р. поще, къ
нані гати, прін скісіорі франкаке,
адресате кътре еспедітъ. Пре-
пима єспедітъ препримерадісна се
фаче по ап 4. ф. 20 кр. в. а. еар по о
ж. пестате de an 2. ф. 10 кр. Пентръ
человаке пірді але Трансільванії

пі пентръ провінцієле din Монар-
хів єе зупан 5; ф. 25 кр. еар є ж-
мътате de ап 2. ф. 62½ кр. Пен-
тръ прінч. щі дірі стрінє по ап 9
9 ф. 45 кр. не ½ ап 4 ф. 72 кр. в. а.

In серателе єсе п'єтескѣ пен-
тръ ділтажа ѡрь къ 7. кр. шірвл
къ літере міч, пентръ а доза ѡрь
къ 5½ кр. щі пентръ а трія реперіре
къ 3½ кр. в. а.

Сівіл 22. Іюні. 1861.

Телеграма

dat уп Biena 1 лз. к. п. ла 4 ѡре 45 min. d. a. щі со-
сіті ѹп Сівіл ла 8. ѡре сеара.

Маєстатае Са а прімітъ астьзі преа градіос
депітатіа рошть din Апдеалъ. Б.

TRANSLVANIA.

Бісеріка ортодоксъ ръсърітейанъ din Бъковіна.

Контінвареа II.

По паціа 29.-35. дорескѣ фрадії пострій бъ-
ковінені а авеа вп ю Мітрополітъ щі doi Епіскопії тітв-
ларі пентръ ачеа, „къчі заче ѹп інтересъ лор ві-
серіческ а авеа вп ю Епіскопії тітвларі пентръ Консі-
сторії ѹп локвл ю Archimandritvл, еаръ алтулъ ка
„Коажтъторії ѹптръ челе поптіф але пентръ Die-
„чезъ, щі пре амъндоі прекътъ пентръ Cinodvл про-
„вінціалъ, аша щі пентръ челъ цепералъ, щі аічә
„пентръ съсцинереа кътпенеі дрепте ѹптръ Іерархія
„ежръ щі рошть. ѹп Прінчіпателе ѡпърене ѿ
„афъл de ачеши Епіскопії вп ю пітъръ ѹпсемнатъ,
„щі віеузеск ѿбічнітъ ѹп Мъпъстірі, ѹндествладі
„Фінд къ піджені. Де че ѿ пітъ аветъ поі, Фіндне
„поаъ аша de нечесарі, щі авжнд поі щі тіжлоаче
„спре съсцинереа лоръ. Кіар аша de піджені не ліп-
„сескъ пось тітвлії каноніч: Сіретіл ера ѹп векіме
„о Епіскопіе, Ръдъцвл de acemene, ѹп Съчава се
„поате ашеа ѹпсаші вп ю Архієпіскопъ. Капоа-
„пеле опрескѣ а хіротоні Епіскопії пітъ пентръ
„Сате, ка съ пітъ Фіп преа opdinarij пітеле Епіскопъ.
„Cinod. Capd. Kan. 6. — Соб. Laodik. к. 57. ал-
„тінтреліа ѹпквінціазъ капоапеле пентръ Фіка-
„реа Четате Епіскопъ, щі ачеаста къ о консеквіцъ
„аша de стріпсь, ѹпкжтъ ѹндатъ че се рідікъ вп
„сатъ ла треапта політікъ а впні четъці, капъта
„четате ачеаста Епіскопъ, (Кан. 17. ал Cin. екв. 4
„щі Валсамонъ ѹп Картеа I. алві Бевереції Том. I.
пац. 153. — Кан. 6. ал Соб. capdik.)“

Мотівеле челе dintжі, каре ле адѣкъ фрадії
пострій бъковінені спре спріжініреа dopindcі лоръ
пентръ de а авеа doi Епіскопії тітвларі лжгъ Епі-
скопілв лоръ Епархіалъ, кареле съ Фіп Мітрополітъ
опорарії, ѕжтъ астфелі, ѹпкжтъ ѡпъ ачеле аръ
треві съ Фіп лжгъ фіекаре Епіскопії епархіалъ, де
щі ачела п'ар Фіп щі Мітрополітъ опорарії, doi Епі-
скопії тітвларі. Ші Фіндкъ пітъ ведемъ ѹп ортодок-
сіа пострій пітъ астфелі de Капоане, пітъ пракса
ачаста, пентръ ачеа есте лътврітъ, къ формареа
а doi Епіскопії тітвларі ѹптр'о Епіскопіе есте вп че
пітъ пітъ ефемеръ ѹп органістъ ієархіs ал Бі-
серіческ ортодоксъ ръсърітепе, чи щі інконтівілъ
къ кітмареа архіереаскъ, къчі Епіскопілв ка вр-
тъторілв Апостолілв се ѹпкредіндеазъ есклъ-
сівъ при Грамата мітрополітанъ пъсторіреа впні
Епіскопії, щі елъ ачасть пъсторіреа ѹп пітъ вп ратъ
ал кітмрії сале пітъ о поате дефера алтулъ квіва,
пентръ къ спре ачасть пітъ аре ѹптрітерпічре капо-
нікъ. Прін вртаре Мітрополітъ опорарії din Бъ-
ковіна пітъ поате авеа ла Cinodvл Епархіе сале Е-
піскопії тітвларі, чи репрезентації din клеркъ тъ-

пъстірескъ, щі тірепескъ щі din Крештіні. Ачасть
се ѹпделеце щі деспре Сфатвл (Koncistoriul) е-
пархіалъ, ѹnde Архієревл сінгвръ, саў къ ѹптрезнь
лъкрапеа Преодімії съвіршеште лъквріле Епіскопі-
її сале ѹп ѹпделескъ Сфітелорл Капоане, щі
анімітъ ал челі 34. Апостолескъ.

— Апоі фраділоръ! поі гжndimъ, къ de ачеа
съ допімъ къ тоці а не ваквра de стареа портале а
Бісеріческ поастре ѹптречі din Австрія, къчі ачасть
о терітъ сінцепія еї, щі о претінде дрептатеа
крештінаскъ, щі о Фъгъдвеште прінципілъ de статъ
ал Маєстатеі Саде, пентръв кътъ вомъ ажъпце ла
стареа портале къ тревіле поастре вісерічешті, пі-
маї декътъ de cine врта съсцинереа кътпенеі
дрепте ѹптре Іерархія сървъшіро-
тъпъ; щі аша поі крдемъ, къ ла вп ю Cinodvл, че
сар дінса de тоці Архієрії пострій ѡпъ ажъпцерене
ла стъреа портале къ тревіле вісерічешті, факт-
рвл челъ маї сінгвръ спре съсцинереа кътпенеі чей
дрепте ѹптре Іерархія сървешті щі рошпеншті ар фі
їпсаші стареа чеа портале а Бісеріческ, дар пітъ doi
Епіскопії тітвларі. Есемплвл din Прінчіпателе ѡпъ-
рене, ла каре ве провокації фръцілле воастре, къ
адекъ аколо се афъл de ачеши Епіскопії вп ю пітъръ
їпсемнатъ, щі віеузеск ѿбічнітъ ѹп Мъпъстірі, ѹндествладі
„Фінд къ піджені. Де че ѿ пітъ аветъ поі, Фіндне
„поаъ аша de нечесарі, щі авжнд поі щі тіжлоаче
„спре съсцинереа лоръ. Кіар аша de піджені не ліп-
„сескъ пось тітвлії каноніч: Сіретіл ера ѹп векіме
„о Епіскопіе, Ръдъцвл de acemene, ѹп Съчава се
„поате ашеа ѹпсаші вп ю Архієпіскопъ. Капоа-
„пеле опрескѣ а хіротоні Епіскопії пітъ пентръ
„Сате, ка съ пітъ Фіп преа opdinarij пітеле Епіскопъ.
„Cinod. Capd. Kan. 6. — Соб. Laodik. к. 57. ал-
„тінтреліа ѹпквінціазъ капоапеле пентръ Фіка-
„реа Четате Епіскопъ, щі ачеаста къ о консеквіцъ
„аша de стріпсь, ѹпкжтъ ѹндатъ че се рідікъ вп
„сатъ ла треапта політікъ а впні четъці, капъта
„четате ачеаста Епіскопъ, (Кан. 17. ал Cin. екв. 4
„щі Валсамонъ ѹп Картеа I. алві Бевереції Том. I.
пац. 153. — Кан. 6. ал Соб. capdik.)“

— Ачи лътврітъ се аратъ, къ квітеле
фраділоръ бъковінені пітъ ѕжтъ лвate din Kanone, щі
къ ѹп Сіретіл астьзі пітъ поате фі Епіскопъ, de ші
оарекжнід ай пітътъ аколо съ фіп фостъ Епіскопъ,
къчі Сіретіл ѹп фостъ de de тълтъ съвординатъ Е-
піскопії din Ръдъцвл, еар астьзі се цине de Епар-
хія Бъковіні, de кжнд є Епархія Ръдъцвл ѹп а.
1774. ай ѹпчетатъ къ пітъл, щі ай ѹпвіатъ къ ті-
твлії ка Епархія Бъковіні. Ашіждереа пітъ фі ас-
тьзі Архієпіскопъ ла Съчава, къчі зіче Валсамонъ:
Causam promotionis Antistitis non esse antiquum
privilegium.

Піджені, саў пітікъ пітъ доведескѣ фрадії бъко-
вінені, кжнд Ѵп. 30. ѹпкъ тай зікъ: „къ Капо-
„пеле ѹпквінціазъ пентръ фіе каре Четате Епі-
„скопъ, щі ачасть къ о консеквіцъ ѿша de стріпсь,
„ѹпкжтъ ѹндатъ че се рідікъ вп ю Сатъ ла треапта
„політікъ а впні четъці, капъта четате ачастиа Е-
„піскопъ, (Кан. 17. ал Соб. ек. IV. щі Валсамонъ
„ла ачелаші Том. I. пац. 133. — Кан. 6. din Capd.).“
Пентръ ѹптріреа асертьлі пострій ѹптрірьшті
ачі Капоане ал 17. ал Соб. Ек. IV. пре каре се
провокъ фръцілле лоръ, щі каре аша съпъ ѡпъ Пі-
даліонъ: „Парохіе челе цървпеншті de prin фіеште-
„каре Епархіе, саў челе de prin Сате, съ рътъпъ
„пестрътате ла Епіскопії, чеі че ле дінъ пре еле,
„щі тай алесъ дакъ Фъръ сіль ѹп тіміл de 30.
„de anі не еле цъндзле леаі ікономісітъ. Еаръ
„деакъ ѹп кврцеріа челоръ 30. de anі саў фъкэтъ
„врео гжчавъ, саў с'ар фаче пентръ ачеаста, съ
„фіп ієртатъ челоръ че зікъ: къ саў педрептъцітъ,
„ла порні ждекать ѹптръ ачеаста ла Cinodvл Е-
„пархіе. Еаръ de с'ар педрептъці чіпева de Мітро-
„політъл съ, ла Ексархіл окжтвіре, саў ла Ска-
„зпвл Konstantinopolе съ се ждече, прекътъ саў

, пеле опрескѣ а хіротоні Епіскопії пітъ пентръ Сате,
„ка съ пітъ Фіп преа opdinarij пітеле „Епіскопъ“
„(Кан. 6. ал Соб. din Capdikia). —

— Ної прекътъ штімъ, Сіретіл ѹп, Ръдъцвл ѹп
ші Съчава афаръ de Мъпъстіре, астьзі дебеа потъ
алкътві кжте о парохіе, ка Парохії лоръ съ поасть
тръ тіжлочів, прін вртаре ѡпъ пітъръл de астьзі
ал ѹпкештілоръ de Ледеа поастре de аколо еле п'а
таї таре імпопвідіе, декътъ че ай ѹп деоште
сателе таї търішоаре. Апоі Капоане ѹп атіл
Фрадії вківінені пітъ къ се поте ляа ѡпъ літеръ,
къчі зіче Валсамонъ ѹп тжлквл ѿкътъ пітепітвлі
Kononv Том. I. пац. 490.: Statuerunt Patres, ne
constituantur Episcopi in vico, sive in pago, vel in
exiguo oppidiculo, in quo unus Sacerdos sufficit, sed in illis urbibus constituantur
Episcopi, quae hominibus abundant, et quae
iam olim habent Episcopos; еаръ пац. 491. ѹп-
вацъ Валсамонъ аша: Causam promotionis Antistitis esse regionis populi frequentiam, non autem antiquum privilegium...
non oportere Episcorum eligi in urbe, quae a magna populi frequentia ad nihil
reducta est ex gentium incursione, vel aliqua alia
rerum perturbatione, sed in iis, quae populo abundant, etiam si Antistites antea non ha-
buerunt. De ачи лътврітъ се аратъ, къ квітеле
фраділоръ вківінені пітъ ѕжтъ лвate din Kanone, щі
къ ѹп Сіретіл астьзі пітъ поате фі Епіскопъ, de ші
оарекжнід ай пітътъ аколо съ фіп фостъ Епіскопъ,
къчі Сіретіл ѹп фостъ de de тълтъ съвordinatъ Е-
піскопії din Ръдъцвл, еар астьзі се цине de Епар-
хія Бъковіні, de кжнд є Епархія Ръдъцвл ѹп а.
1774. ай ѹпчетатъ къ пітъл, щі ай ѹпвіатъ къ ті-
твлії ка Епархія Бъковіні. Ашіждереа пітъ фі ас-
тьзі Архієпіскопъ ла Съчава, къчі зіче Валсамонъ:
Causam promotionis Antistitis non esse antiquum
privilegium.

Піджені, саў пітікъ пітъ доведескѣ фрадії бъко-
вінені, кжнд Ѵп. 30. ѹпкъ тай зікъ: „къ Капо-
„пеле ѹпквінціазъ пентръ фіе каре Четате Епі-
„скопъ, щі ачасть къ о консеквіцъ ѿша de стріпсь,
„ѹпкжтъ ѹндатъ че се рідікъ вп ю Сатъ ла треапта
„політікъ а впні четъці, капъта четате ачастиа Е-
„піскопъ, (Кан. 17. ал Соб. Ек. IV. щі Валсамонъ
„ла ачелаші Том. I. пац. 133. — Кан. 6. din Capd.).“
Пентръ ѹптріреа асертьлі пострій ѹптрірьшті
ачі Капоане ал 17. ал Соб. Ек. IV. пре каре се
провокъ фръцілле лоръ, щі каре аша съпъ ѡпъ Пі-
даліонъ: „Парохіе челе цървпеншті de prin фіеште-
„каре Епархіе, саў челе de prin Сате, съ рътъпъ
„пестрътате ла Епіскопії, чеі че ле дінъ пре еле,
„щі тай алесъ дакъ Фъръ сіль ѹп тіміл de 30.
„de anі не еле цъндзле леаі ікономісітъ. Еаръ
„деакъ ѹп кврцеріа челоръ 30. de anі саў фъкэтъ
„врео гжчавъ, саў с'ар фаче пентръ ачеаста, съ
„фіп ієртатъ челоръ че зікъ: къ саў педрептъцітъ,
„ла порні ждекать ѹптръ ачеаста ла Cinodvл Е-
„пархіе. Еаръ de с'ар педрептъці чіпева de Мітро-
„політъл съ, ла Ексархіл окжтвіре, саў ла Ска-
„зпвл Konstantinopolе съ се ждече, прекътъ саў

„zică mai nainte. Eapt deakă vreco четате сај лп-
„поитă de ămpărăteasca Стъпжире, сај еаръш
„с'ар лпнен, съ брзеze ши ржндбала висеричешти-
„лорă Парохий Формелорă политее ши пъблче“.

Dap нв тај пзмкп фавориторă есте пентрă do-
пинца Франчилорă въковинеи ши тжлквă лв Валсамонă
десире ачестă Капонă, лп каре Фрънде сале кавътъ
сприжоань пентрă допинца лорă, къчи Нидалюпвă,
кареле есте впка акторитате лп Бисерика поастрă,
пентрăкъ есте апровертă де кътъ Патриаршия Кон-
стантинополитанă, ши декларатă de Кжрта ортодок-
сие ръсърите, — лптр'о съвлпсемпари съв I-леа
актом зисвай капонă, ши тжлквă лв Валсамонă читатă
de Франций въковинеи аша не лпвадъ пац. 131.
„Аă иерратă Cinodă ămpărătulă, ка съ ржн-
„дзиаскъ пентрă Парохий ла сингре четъщие челе де
„джнсъл zidite, ши нв de обште ла тоате, прекъмъ
„сокотеште Балсамонă; пентрă къ днпъ капонăл 12.
„ал ачестаиаш Cinodă, Митрополите челе че прип
„скриориле ămpărăтешти сај чиститă, пътai чин-
„стета о джндеекъ ши еле ши Епископвă лор. Еартъ
„дрептъцile ши прономиile нескимбате се пълескъ
„Митрополите че аă фост mainainte, ши каре днпъ
„адевърă есте Митрополie“.

Апои Франчилор! съ нв лпнштăт впнї копстърк-
шii din тжлквă лв Балсамонă маи таре тъrie, де-
кътă лпнштă Капонвă, къчи есте штвтă, къ Бал-
самонă ал трътă ши аă скрисъ лп веаквăл аă 12-леа,
къндă ămpărăцij византини модифика прін Новел
аркитарии Капонеле Сфінцилорă Пърпнц, ши тж
арога преа тжлквă лп требиле висеричешти, чеса че
пнчă декъмп нв се поате депіва din патра Дрептвăл
ămpărăтескъ circa саєга Фъръ вътътареа Дрептвă-
лъ висерическъ in sacra! Лп съжрштă ămpărăтескъ
Франций въковинеи пърреа лор ши къ капонвăл ал 6-леа
ал Соборвăл din Capdicia, unde се ржндбеште: „ка
„съ нв фи юртатă а се пнне Епископă лп връ впн
„сатă, сај лп читате тикъ, ла каре ши впн сингре
„Пресвите ажнще, ка Епископи Епархией (*) лп
„ачеле четъщ съмпътă патори а ашеза Епископи, лп
„каре ши тайнанте сај афлатă, къ аă фостъ Фъквăтъ
„Епископи. Еартъ de cap афла вре о четате, къ аша
„сај лпнштă лптрă тжлквă пътърă de попорă, лп-
„кът съ се сокотеаскъ ea вreadnîkъ de o Епископи,
„сънш iee“. Лп тжлквă ачесты Капонă din Nida-
liovă афльтă врътътоаре: „къ нв есте печесарий
„а се фаче Епископă лп Сатă, сај лп читате тикъ,
„спре а къриа дхновическъ киврнцире есте дествăл
„ши впн сингре Преотă, ка съ нв се дефайне ковжр-
„шитътоареа Драгътъръ епископескъ, чи пътai лп че-
„тъщие ачеле съ се пнпъ Епископи, каре din лпчес-
„пнпъ ал автă Епископи, еартъ de va fi връзна атж-
„та ămpонълатъ, лпкътă съ фи вредникъ de a се
„фаче Епископи поаъ, съ се факъ, ши съ
„се iee Епископи ал сънш“. Пе база ачестор
темеиъръ канониче ши къ првире ла Историј афритъмъ,
къ есте лвквă грешитă, деакъ вомъ тжлквă, къ Стъп-
жиреа политее а ămpărăцij византини ал риди-
кат връвнъ Сатă таре сај Оръшъл ла рангъ de Чет-
ате, Фъръ съ фи автă првире ла импоплациј Жъ-
рълъ ачелъ Сатă сај Орашъ, пре кареле вреа ал
ămpонълца ла рангъ de Четате, каре апои се Фъчес-
ши локвăл решединеи впнї Префектъ. Токмаи не лп-
вацъ Историј, ши патра лвквăл, къ Стъпжиреа
Ămpărăцij византини се хотъреа а ămpонъл впн
Сатă сај Орашъ ла рангъ de Четате, ва съ зикъ, ла
рангъ de решединеи впнї Префектъ къ Ампонацij не-
чесаръ din првире ămpонъл риди-попорвăл
лпсъ нв пнтаи ал впнї Сатă, сај Орашъ, чи ал лп-
трегълъ цпнвтă ал впнї Префектъръ ămpонъл, ши въ-
зжна, къ о Префектъръ нв ажнще пентрă атжта
попорă пнпъросъ, ал Фъквăтъ din o Четате, ва съ
зикъ, din o Префектъръ, доаъ префектъръ, асигнанд

локвă решединеи пентрă Префектъра чеса поаъ лп-
тронă Сатă сај Орашъ, каре і сај възвтă маи ăndes-
тишнатекъ, ăppълцjndvăл la рангъ de Четате. Ача-
ста лъскндă ănnainte афритътă маи департе, къ
штвтă есте лп деовште, къмъ Йерархia висеричеаскъ
лп првиреа грапцелор але сингратичелор івріс-
дикцији висеричешти се акомода totdeaunъ днпъ ămp-
пърдіреа политее а Църлор, ши фiindkъ ши пътър-
вăл крещтілор се ămpонълка къ ămpонълдіреа свді-
лор ămpărăтешти пентрă ачеса ера прѣфірскълъкъ, къ
Стъпжиреа политее ридикнд връвнъ Сатă сај Орашъ
ла рангъ de Четате, ва съ зикъ, ла рангъ de Пре-
фектъръ къ іврісдікцији асипра Сателор din пржбръ,
ши Йерархia висерическълъ ămpонълдіреа ачеса Четате
Епископи поаъ икъ крещтілор din ачеса Четате ши din
Жърълъ еi. De unde се веде ămpонълдіреа, къ пре-
кът Стъпжиреа политее пнтаи ридикнд пнчă kn Сатă
сај Орашъ ла рангъ de Четате есклесіваментъ пнтаи
къ првире ла ămpонълдіреа попорвăл din впнквăл локъ,
чи къ првире ла пнмеросітатае попорвăл din ămpонъл
пнвтă: аша ши Йерархia пнтаи din првире ла ачеса Четате
поаъ, чи къ првире ла пнвтървăл чел таре ал Крещті-
лор din ămpонълдіреа еi цпнвтă. Тоате ачестеа се
ămpонълдіреа ши прип къвътеле лв Валсамонă, каре
ле тжлквă Капонвăл 6. ал Соб. din Capdicia
аша не зише; Causam promotionis Antistitis
esse regionis populi frequentiam.

(Ба ăрта).

Сивиј 20 Йунie. Жоia трекътъ сај deckică ăn-
vercitatea съсесаскъ аичеа лп Сивиј пріn D. Комес
Шединца а фостъ пнвмъкъ къ впнлъкъ deckice, ăndi-
торијl а констас din doi ampoiaj тацістратвал, din
Dna Салмен ши din o. D. Колонесъ. Лпtre depa-
taci съптă З ротъп. D. Жъде рецескъ Домша пентрă
Оръштиа, D. Адвокат Опіцъш D. Григориј Пап
пентрă Себиш. лп Nokrix ал алес ротъпн ше D.
Болога ши ше D. Днпка, тарь саси ше doi casci. D.
Комес съ фи апои алес ше D. Болога ши не впн сас.
Лп Меркъреа се Фъквăл еаръш недрептъръ, ро-
тъпилоръ деспре каре вомъ ворбъ къ алта окасионе.

Да тинекъ ла C. Літвріе cas цпнвтă тиетара
Дахълъ Сфънтъ ши лвпъ са deckică Скоала de Fete.
Пърпнц се провоакъ даръ а се фолоси de ачестъ
пріледи ши a da fetele сале la scoala, къчи пнтаи
аша вор потеа ămpріжі de xpana лорă съфлетеаскъ
националь ши висерическъ, еартъ нв къп неам кам
овічнітă, стръпъ. Се маи аднвтъ ши ачеса, къ чеи
сърачъ съптă скътіді de didaktrij.

Асеаръ пела 9 оре възврътъ лп партеа Ап-
самълъ впнї Комутъ фоарте Фрътосъ.

Конгресълъ Националь
ал Словачилоръ! къ првире пнцъ ла Кон-
гресълъ дорітъ de ротъп.

Лигастимеа жърпалъл пострă ши агрътъдіреа
матеріалъл тъеториј лп виаца поастръ националь,
нв не іартъ съ дъмъ ачестъ актö ăncешната ачеса
атенционе, каре ар фi терітато, къ тоате ачестъ
къцетъм къ е дествăл пентрă четіториј лострї, карї
нв читеескъ алте жърпале, съ штіе, къ словачія ал
пнвтă лп 6 ши 7 Йунie к. п. впн конгресъ националь лп
Троицъ -- Cent. Мартон, впнде ера о ămpонълдіреа
de омени днпънпрежър, ши ла каре лвквăл таре тóт
потаб љйтъцile словаче кам ла 1600 indibizъ, ши фi-
indkъ къ нв са афлатъ пнчă днп салон пентрă ămpонъл
атжети съме de омени, сај цпнвтă decvatepilе съв
черів ліверъ ла висерика евангелікъ. De precidentъ
ал конгресълъ са алес ши къ запримитате pedakto-
рълъ жърпалъл словъческъ din Бъда Франциј. De
decvatepilе челе маи ămpонъл днпънпрежър din Gömör Дакспер.
Ачестъ проектъ днпъ о decvatepilе de маи твлте бре,
кътъ одатъ ши фрътъпосъ, сај прімітъ лп моделъ
врътътоаре.

1. Съ се десфиіндеze тоате лецие adse dela
1809-1849 лп првиреа падівней таціаре, ка съ-
верапе, ши а літвей таціаре ка літвей de царъ. 2.
Словачій чеи din ăn Bulgaria de със Formezъ sp пропріе
Distrіktъ словъческъ Фъръ съ алтерезъ впніеа ănpar-
ie in првиреа политее. 3. Словачій ал фрептъ ла
вреокътева цимпазії, ла о факълтате іспідікъ ши ла
впн пропріе Фор апелаториј ши спре Фондъл церій. 4. Словачій
се декіаръ солідарменте впніл къ тоате
не таціаре попоаръ але ănparie асипра
твърдоръ тіраніелоръ ши апъсърій фрептърілоръ сале
падівнеле орі din че парте ар вені. — Пе брътъ вені
не тапет ămpонълдіреа, лп че формъ съ се факъ кон-
клъсълъ ачеста, кътъ чине, ши пріп чине съ се а-
штёрпъ. Лп првиреа din твъл са ămpонълдіреа формата
впнї memopandъ. Лп првиреа адова са прімітъ вп-
нітъ съ се аштёрпъ дитети впгврещти; еръ лп пр-
виреа а треіа са хотърътъ о комісіоне din маи твлт
върбаци. Лп фіне пропріе M. Хърбан, ка лп ămp-
онълдіреа епнпчіатеі солідарітъці ămpонълдіреа падівнеле
памаціаре але ănparie съ се трімітъ о коніе din
протокол ши din memopandъ ши ămpонълдіреа ресні, ро-
тъпн, сърві ши кроаці, каре са прімітъ къ тарі
аплауде ши къ слава. Апои твлтътеште четатеі C.
Мартон, съпремъзіи Коміте Реваї, Сент Iban, ши
авлегатъл Іст пентръ атенционе ши актіва парті-
чіпаре, че аă лват ла консълтаре ачестеі националь
адевърі, къчи zioa ачеста есте zioa ăndeplinire
падівнелоръ, лп фіндкъ дела къдереа тарелъ імпе-
рів есте чеа din твъл консълтаре деспре тревиле паді-
онеале але Словачилоръ, ла каре а лватъ парте ши
побілтеша лорă. Слава а реснітъ de тоате пърділе.

Вореindъ жърпалъл „Преса“ деспре ачеста
адевъріе а словачилоръ лп N. 154 adse врътътоаре
пасаре пентръ пої интересанте: Кът есте къпос-
кътъ деспре моделъ комісіонеі ал ачестеі адевърі,
ел се деосебеште есепциалменте de конгресълъ Сър-
бълоръ лп Карловец ши de конгресълъ падіоналъ,
каре къщетъ ал цинеа ротъпн din теріторіялъ ăn-
гресълъ лп връвнъ локъ трансілвания, провінітете
ка ши лп 1848, лп Блажъ. Конгресълъ сърбескъ
а фостъ офиціалъ рекъпоскътъ de стъпънре, а фостъ
тріміс de авлегаці алеви аі падівнел, лп фронтъ
ал Семінгіе; легалітатае Формаль а ачестъ конгрес
нв са пнвтътъ denera даръ пнпъ актіа пнчă de чеи маи
къпиліці контратрі аі лв. ăn acemenea легалъ ка-
рактеръ ал впнї адеверате репрессанте падіонале
чёркъ ротъпн a da конгресълъ, че л вреј съл цпнв
еi; че р даръ о специалъ авторісае дела стъпънре ши
de ачеса се пнвн ei съвтъ erida Епископвăл лорă din
Сивиј, каре de ши нв de іре, тотвъ de факто,
токмаи аша ка Патріархъл ла Сърві се прівеште ка
канблъ падівнел.

— Ноi къцетътъ къ пнпъ ла впнле пнпкте а
къприе „Преса“ пре вине іntelcuпpeа поастръ,
атъта пнтаи автъм de a рефлекта, къ атъндоі архи-
пъсториј пострїй съптă рекъпоскълъ лп ămp-
реціврълъ de фадъ de капі ai падівнел поастре, ши къ
цинереа впнї конгресъ националь, лп каре съ фи ре-
пресантеі тої ротъпн din Monarhia Австріакъ,
са гаретъ чеi de съвтъ короана C. Стефанъ, са фъ-
кътъ о кестіе de виаца пентръ тої ротъпн. Мъртъ-
вие ne съптă атътае скріори ши провокъръ din тоате
пърділе. Възъндъ капі пострїй ămpонълдіреа
одатъ аі падівнел ачеста доріпъц впіверсалъ, днпъ
о коінцеледере ши консълтаре къ чеi маi de апропе
върбаци іntelcuпpeі аі падівнел поастре, аă ămp-
реціврълъ пе 3 din eit съ тёргъ ла ămpонълдіреа тронъ
ши съ чёркъ реалісае ачестъ доріпъц падіоналъ. —
Деакъ сај консълтатъ ачестъ депітатъ аі пострїй в
D. Мочіоні ши къ D. Бабеш ест. лп Timioшоаръ,
прекътъ ампітескъ жърпале, афльтъ лвквль преа
Франций, къчи еi потъ ворбъ пнтаи лп пнпел ротъ-
пилоръ din Apdeal, dela каре съптă ămp-
реціврълъ, іаръ нв ши лп ачелоръ din Бънат ши ănparia.

— D. Варонъ С. Kemény сэріе ти „P. N.“
деспре депутація ачеаста үрмътоареле: „Ної авем
штіре деспре o depuitaçie ротъпъ, каре din Apdealъ
терде кътръ Bienia ла Minicteriul de statъ. Ної
на комітетѣ пісі о indiscrēție, deакъ неundoimъ
деспре ексактітате а ачестей штірі. Къчі опораций
Domnі, карі іа ю парте ла ачеста депутаціе, къщетъ
орі асепене къ пої (ба п8) къ впівnea Apdealълъ есте
о фантъ съвжршітъ, орі къ еї сънтъ de opinіonea
контрапаріе, ти казвлъ din тыів воръ шті еї къ Dieta
токтаі акъста консалтъ кестіпнеа націоналъціморъ
ші ва хотърж; ти челадалтъ каєв п8 ва фі потутъ
трече атспівпнеа лоръ, къ Капчеларіулъ Apdealълъ
есте Б. Ф. Kemény ші п8 Стерлінг; таі департе
п8 ва фі потутъ скъпа din bedepea depuitaçieї, къ
тот ачеле къвінте, къ каре арт. 10. 1791 гаран-
теазъ лівера ші іndependinta пропria administraçieї
а Унгарії, сънтъ ти p. 6 арт.

леск. Фіекаре din амві артіклі дндрентъ лисъ пре дептаціоне ла о кале, каре въ двче дн вівръвл ministereвлі de статъ.“— Е дрептъ къ ші D. Дептації ші ачеіа, карій леа датъ мандатъ, ай къпоскѣт ші къпоскѣ артіклі цітаці de D. Барон Кемену, фіндъ лисъ къ дн діплома din 20 Октоувріе зіче Маестатае Са, къ съ се факъ скіпєрі адъпкъ тые-тоаре дн констітуціоне de маі пайне, ші днвъ-цъндне есперіца, къ пайпеле маі пайне дн-дрептъціе пъ пытай, къ пъ іа ю прівіпцъ ла діплома Ампъртеаскъ, ка съ телцътіаскъ ші пре чеі карій шыпъ акіта пъ ай фостъ дндрептъці днтр'н мода-зман ші дндествліторій; чі парекъ ші ай фькетъ de debісъ, ка съ делатъре не ачестіа къ totъ dédineвлі дела квіїпчіоса партічіапе de дрептърі; есте кон-секюенца чеа маі фіреаскъ, ка ротъпії не дндреп-тъці съ пъзіаскъ днтраколо, de зnde леа emanat дрептатъ, ші фіндъ къ ачеаста а emanatъ дела Маестатае Са Ампъраталъ, фіреште къ кале ia дсла Віена; днкътъ лисъ ва чере треввінда а се дн-шелеце дептаціоне ші къ D. Ministrs de статъ ші къ D. Капчеларій трансільванъ, ea пъ ва ліпсі а фач-челе треввіносе ші аколо. Дн фіне квтеземъ а а-фірма, къ ротъпії при дептаціоне ачеаста пъ кавт-тendingце сепаратістіче, чі пытай съпта дрептате, а чеа дрептате днпъ каре са звчіяташі таціарій ші фьръ de каре пъ поате проспера лівертатае, дк-аре съ фіе адвіврать пентръ тоате попоарье.

Дела Секашъ 16. Июнь 1861.
Дп пътеврлъ din $\frac{2}{4}$ Июнь а. к. не адъч
Herm. Zeit. дптр'о кореспондингъ din Меркюреа ви
артиколъ деспре алецерите de около, каре саъ цінѣт
пептру тръмпитера а дои вървадъ ла реставрънд
зпіверсітате съсеаскъ; unde дптр'алтеле зіче, какъ
къ протествлъ, кареде л'аъ датъ ротъни контра але
переи, ардъ фі пътай лакрълъ ыпъ ливъцъторіо, какъ
погоди и ѿдъ да скоје чукъ погоди я зпос зпівер

реле неfiindă de аколо лъвъ партеа ла ачеа алецеред
D-ле редакторъ, Протестъл ачела іе'a фъкти
din партеа тутброръ ротърілоръ, че ера възъ д
адваре къ о врапітате ші ну пътai din партеа аче
лъвъ тутвътторіш деспре каре ешті D-та аша ри
лпформатъ. Кореспонденте D-тале къндъ аръ аве
пътai о скжнтеи de симъш de онопе, крезъ къ г
с'аръ фі продвсъ къ о астфелъ de мінчівпъ гросолап
Білевоеште а те лпквпощтіца маі de апроане де
пре Zuständigkeit-блъ ачелъ тутвътторіш ші апо
лді веї къпоаште чіне е кореспонденте D-тале
Маі департе, оаре аръ фі автъл лптраре ѹпъ стрыін
лп ачеа adваре, пе къндъ пресидентъл да deck
реа adвареи deкиаръ къ пътai ачеа воръ птета л
парте ла adваре, каре съптъ лппропріетацъ
ачелъ скавпъ, аша къ че drептъ л'а'в северітъ
ачелъ тутвътторіш, кареле неfiindă Zuständig-,
съ протестезе ші пентръ че і с'а'в прітітъ протестъл
деакъ ну с'а'в лпвоітъ чеялалцъ че ела въ зицівіа-

А ѿ креzi D-та, къ роmънії 'ші ворg таi лп
кpede ші астъл кавса лорg впорg стръні, кар
пічі къ квпоскъ цврстъріле лорg d. e. кwtъ аб фъкъ
чей din скавпвлъ Меркбрей. Neapr пъреа фoарте бі
къндъ къ aceminea кореспондинце, фie ачеле
опі vnde, нг neaijmai діверта, пептв къ лптр'ал
кіпъ neai фаче петмайнесфериъль четреа зioапі
лві D-тале.

Оренштіе 20/8 Mai 1861.

(Ankeiape.

Кавънтареа ѿрътъ с'а декопиатъ къ дивоиръ тътъроръ пътъ декътъ днътъ тълте есепиларе, с'а ѹпърдитъ при Компеле сътешти, ка съ съ веасъ totdeodatъ mi de програмъ.

Са ѕ децигнатъ вро з-4. върбај (кътниед
катъ фїндъ вињъ съ фе алтвъ лп мокъ) карий
ділъ кавънтареа, лпсъ пътмай дитъ че се ва фи аш
затъ Комисия лп кортелъ, ши карий totdeodатъ
фie кондуктори аи внеi депутациенi пштероace пом
рощъ dir. Скахралъ аиста

Апої саъ статорітъ ынапімъ, ка nime din пом
се ia парте ла помпа прііміреі Комісвлі, пепт
каре сашій се прегътеа провокъндъ пътмаі пе съв т
пъ ші пе Жъзii de пріin Сате, дисъ пътмаі къ пе пр
ваці, iap пъ ка пе антістій коміспелоръ ротъп
казса ачсестей ыпделенері заче ыптр'ачеа къ р
тъпшій пътмаі воръ, пътмаі потъ ста съв фірта алто

Ли 7-леа Апріліе лікъ ну с'а фостъ ап'ка
Комісіялъ де лякръ, чи аф' фостъ тім'ялъ де вісіте
кортрапасіте.

Ромъніеа ста прегътѣтъ пептру тоате Ка
ріеух „спирій димпезі”.

Челе жптынплате de аічі жпколо се афла
скрісе жп N. 20. алд Газетеі Транс. а. к. сыв рз
Реставраціснеа Дерегъторіоръ жп Орыштіе, ла
пітмай атъта амб de а обсерва къ: ротъпій пітмай
а 5-леа Апріліе а. к. адекъ жп зіоа кінді се аште
та социреа Конісблі жп Орештіе аў тріміс 3. і
ла Ораторълі Орашлі спре провокаре ла о конс
таре котынъ, ші къ ротъпій діп скавпвл Орьш
нз жп үрта ачестей провокърі, дар къ вроқът
зіле таі жпннайте de ачеаста, с'аў аднат, с
консультат, ші с'аў десігнат вървадій жп лісті

— Такъ ромнімеа де аїчі ар фі стътвтъ ка пі гъгъвці, ші пєтмай дєпъ че аѣ провокатъ пе саші консултаре, зікѣ пєтмай апоі съ фіе личептъ а adesa ші консулта, апоі zieй ера кѣ твлтъ таї de локѣ, кѣчі атнпчі ера преа тързій de а пе decipre тоате а тѣ личелене щі а тѣ прегъті пе

Resta 14/ Itiner. p. 1861; Gachier.

-Pesta $\frac{1}{4}/\frac{1}{2}$ Iunie n. 1861. (Incheiere)
-p Misiciu asemenei spriginesce propunerea
Pop'a nunumai d'in argumintele pana aci aduse,
chiaru si pentru'aceea ca reactiunea, se n'aiba
renu, caci vedem dice ca sia si inceputu lucran
éca congresulu slaviloru d'in Turótiu, éca si
? 25000 fl tramisa romaniloru d'in Ardealu, nu

— gete nimene ca döra pentru dragulu romaniloru s'au resolvatu acelu ajutoriu de care de multu are lipsa beserec'a romana d'in Ardealu chiaru in momentele acestea, guvernulu are scopulu seu de a mai reinvié reactiunea, si cugeta ca döra pr'in astfeliu de midilöce iaru mai succede anc'odata, — drept'aceea se ne ferimu de orice feliu de expresiune, ce s'aru potea intrebuinti a pr'in inemici in conrt'a noastră etc., etc.

Vorbira apoi o suma de slovaci, ruteni, magiari, si de totu feliulu de limba in contra romaniloru, Domnului Vladu anca erá se vorbesca, inse vediendu, ca cas'a nu mai are pacientia, si ca a le mai vorbi n'aru fi alta decatua „surdo fabulam narrare“ renunzia de cuventu. Buteanu pe scurtu partini pe Popoviciu, si in fine venindu lucrulu la votisare, romani remasera in minoritate, si asia perdura a 3-a lupta eroica.

Marti in 11 Dlu Mihali propune ca in § 32 unde se dice „Erdélynek haladék nélküli meghi vását“ etc. (chiamarea fara amanare a Ardealului:) se se puna „Erdélynek haladék nélküli az 1848 törvény alapjáni meghivása“ (chiam. Ard. pe temeiulu legilor d'in 48) si intr'ast'a pricepe Dlui că ablegatii Ardelui se nu fia alesi numai pr'in aceia carii au censulu de 8 fl. dare dirépta, ci pe basă democratica d'in Ungari'a , adeca censu de $\frac{1}{4}$ sesiune de pamantu etc. nainte de a propune acestea in se response pe scurtu lui Kazinczy si lui Vertanu , can in chipulu urmatoriu: „Cumca nu representantii sojurilor (faj) si a nationalitatilor, ci a poporului se consultéza aci, si eu recunoscu facandu aceast'a, in se totdeodata ve si rogu că pentru ca noi ca romani nascuti am partinitu eri mai cu caldura drepturile natiunei noastre decatu altii, se nu fiti cu prepusuri in privint'a noastră ca spre innaintarea binelui patriei tocma asia suntemu noi de insufletiti, că si ori care altulu d'intra Dyoastră , si ve mai rogu Dloru se simu cu incredere catra olalta, de aceést'a avemu mare lipsa, ca cu papirulu acesta celu tramitemu in susu anca nu e mantuita libertatea patriei, si tocma' pentr'aceea rogu si pe unu reprezentantealu Comitatului Biharii (Vertanu) că se nu pasiasca in numele alegatorilor Dlui cei de unu sange cu noi, in contra noastră cu nesce protestari, si suspiconari, ca ce e mai usioru decatu pe protestu a reprotestá, si anca decumva se cere a si documentá, in se eu DDloru nu'lu urmediu pe Dlui pe acésta cale.

Vertanu nu se indestuli cu cele ce disese
mercuri, ci érasi le reinoi, si anca se paré ca si afla
o bucuria a inferá pe intieleginti'a romana, care am-
bla in matașa si in vestmine de postavu, care nu lu-
era in interesulu poporului ci in interesulu seu perso-
nalul, numindui de duci (vezér) fara óste, de cari
neci candu n'are se se teama omulu, cu unu cuyentu
a suspicionalu si atacatu patriotismulu intielegintiei
romane cu o obraznicia ne mai audita. Si toate
acestea avemu de ale multieni numai unei parti a
preotimei noastre din cerculu Ceichei, care s'a la-
satu a se face instrumentulu unui ingratus cuculus
care in numele loru se incércă a infige cutitulu in a-
nim'a mamei loru. Mare responsabilitate cade pe su-
fletele Dyoastră Domniloru vedeti cumu v'ati facutu
cu voia séu fara voia vendictorii acelei națiuni,
acelui poporu bunu si blandu care v'a nascutu, v'a
crescutu si cu sudori de sange ye casciga aceea din
ce traiti astadi, a carui presure albe le mancati pana

Representantele Dyoastră totu că aleșulu românilor, în numele loru batjocoresc pe romani, mai fiind ca spre nenorocirea noastră are și nume care să manâ a fi romanescu (precum toti de vîță lui) în gazetele strâine, precum în cele germane d'in Viena și printre ele în toată lumea trece de română, și astăzi

o compromitere nespusa in fati'a Europei, ca vine asia că si cumu romanii siaru bate jocu unulu de altulu. Vedeti ce ati facutu Dlror! amu sperare inse ca ast'a va fi cea d'in urma, ca casulu acest'a da destula invetietura romanului, că de aci 'ncolo se nu 'si mai deie votulu nimenui subsore decatu romanului, ba anca si pe romanu se va sili alu cunoscere bine mai nainte de ce siaru pune sörtea in manile lui.

Tisza Kálmán respinge propunerea Dlui Mihali, si dice ca n'aru fi bine ca diet'a de acumu se octroieze vr'o lege pentru Ardealu fara ardeleni, ca la ast'a érasi aru potea dice ardeleni „de nobis sine nobis“ dar neci nu se poate face acésta, caci in Ungari'a s'a luatu de basa fundurile urbariale, spre intemeierea dreptului de alegatori, si in Ardealu n'a esistat Urbariu neci candu, asiadara chiaia d'in Ungari'a nu se poate folosi si in Ardealu, venindu la votisare cadiu prop. Dlui Mihali, a 4 cadere.

Acum'a se scóla Dlu Babesiu si cu o abnegare de sine si cu unu curagiu demnu de tota recunoescinta, motivandu amendementulu subscristu colectivu de cei 9 romani mai d'in susu că in §§ 32 si 33 unde e vórb'a de uniunea Transilvaniei, se se puna: „Erdély tekintetében óhajtjuk hogy az 1848. 7. t. cz. 4. § által elrendelt értekezés folytattassék, és az értekezés eredménye a magyarországi hongyúlés élé terjesztessék.“ (In privint'a Ardealului dorim, că consultarile ordinate pr'in § 4 art. 7 1848 se se continueze, si resultatulu se se subscérna dietei Ungariei) că unu interprete sinceru alu romanilor a deverati combate legile uniunei d'in 1848 pentru ca suntu aduse in contra majoritatei fara influint'a ei. Dice intr'altele Nime n'aru dori uniunea mai tare decatu noi romanii, anca nunumai a Ardealului, ci si a Bucovinei ca aceea e lucru cunoscutu, cumca Austria sub acestu titulu a capetatu Bucovin'a — si acésta mai cu séma pentru consolidarea nationala, inse aci e intrebarea ca: óre avemu, óre potemu avea dreptu a o pretinde aceea? iérta ratiunea sanetósa ca se pretindemu asia precum se proiectéza? (adeca macaru si cu forti'a) sica óre fatia cu popoarele Ardealului, drépta e pretensiunea acésta a noastră.

Toata lumea scie, ca natiunea romana s'a adunat in 15 Maiu 1848 la Blasius, si a protestat cu solenitate in contra uniunei, decumva s'aru intemplá aceea intr'o dieta, in care romanii n'aru fi reprezentati că natiune. Protestulu acest'a s'a representatu dietei Ardelene pr'in o deputatiune, diet'a Ardealului inse in care romanii adeca $\frac{2}{3}$ parti a locuitorilor, n'au fostu delocu reprezentati ne bagandu in seama protestulu romanilor a decretatuni uniunea si a si esecutatu'o, dar' numai intr'o parte si acésta cu forti'a ca natiunea romana a contra statu cu consecinta, pana candu Ardealulu nu s'a despartit u érasi in fapta. D'in asta causa romanii pretindu cumea uniunea e nelegala, cumca diet'a Ardealului n'a avutu dreptu in acelu momentu candu a recunoscutu egalitatea de drepturi pentru totu poporulu, fara inurgerea, cu ignorarea acestui poporu a decide peste yiéti'a politica a tierei, jertfindu autonomia ei si contopinduo intr'alta tiera etc. etc. Inse se fia, uniunea macaru de o suta de ori legala, că se dica cumca edrépta nu se poate afla omu, deóra ce e constatatu cumca s'a facutu fara ascultarea si convoiea, má chiaru in contra protestarei romanilor adeca a loru $\frac{2}{3}$ parti a locuitorilor Ardealului si in contr'a dreptului loru nationalu si politicu. etc. etc. romanii d'in Ardealu voescu se fia recunoscuti nainte de aceea ce suntu, de natiune politica, si numai ca atari voescu a se aliá cu natiunea magiara că frati. Erá pan'atunci decumva voimu se fimu drepti,

trebuie se marturisim, cumca romanii d'in Ardealu, mai alesu déca vedu, cumu ne suntu respectate aici in Ungari'a cele mai sante interese intielegu cele nationale, decumva voru observá cumu santemu reprezentati in cercurile cele mai innalte politice, cumu suntemu ignorati sistematicesce la cancelaria, la tabul'a septemvirala, la' tabul'a regésca, precum in Comitatele Temesi, Torontalu, Aradu, Biharea si a. decumva le voru veni la cunoscinta vorbirile ce sa tienutu aici in dilele trecute etc. etc. dicu eu nu credu ca voru avea pré mare voia, că se primésca uniunea neconditionata, si cu atatu mai putinu fortiata. Eu drept'aceea nu pociu considerá caus'a uniunei altcumu decatu ceea a Croatiei, decatu că pe unu contractu bilateralu intre Ardealu si Ungari'a, si de óra ce acestu contractu nu e recunoscutu pr'in cea mai mare natiune a Ardealului, e lucru pré firescu, cumca natiunea magiara sengura ca unu contrahentu nu poate fi jude si nu poate aduce judecata in caus'a sa propria, ci trebuie sesi incredintiedie pertractarea causei acesteia guvernului legalu, ce pr'in amendementulu nostru sperezu a se poatea efectua.“

Vorbele Dlui Babesiu plesnira că unu fulgeru pr'in imimile acelora carii nu suntu invetiatu a audiadeverulu, ci numai complimente, si invective in contra unui alu treile, la incepstu 'lu ascultau toti cu cea mai mare atentiune, caci audira inse ca ataca legalitatea uniunei, delocu incepura a murmurá, pana ce pr'in presiedinte fura admoneati si facuti atenti la ponderositatea cestiunei. Vedéi clatinandu d'in capete, si schinteindu d'in ochi de necazu pe cei mai multi, ear' cei ce cunoscu ponderositatea acestoru adeveruri, neincetatu facéu insemnari.

Pop'a springesce amendementulu, motivandu érasi cu congressulu romanilor d'in 15 Maiu 1848 incheindu cu aceea, ca elu neci candu n'aru dori a micitia fortiata.

Vladu, dupa ce aproba ce le dise de Babesiu, intr'o vorbire neteda, cu seriositatea si ponderositatea celu caracteriséza, cu o finézia parlamentara infrange incriminarile necioplite alui Vertann; dice intr'altele: Eu concedu, cumca reprezentantele Vertanu a esprimatu adi si deunadi simtiemintele romanilor d'in cerculu seu, si recunoscu, ca pentru a celea nimene nare dreptu alu trage la responsu decatu alegatorii sei, dar' fiindca D. Vertanu precum in rendulu trecutu, asia si adi pledandu cumca poporulu romanu e cu sentieminte bune catra natiunea si caus'a magiara, si cumca numai in pepturile astupate cu matasa séu cu panura locuesce neindestulirea inspirata de egoismu, si cumca sub pretestulu nationalitatii, in contra natiunei magiare si a libertatii comune agitéza pentru insintiarea Daco-Romaniei, si se nesuescu a atitiá poporulu; me simtiu indotoratu prepunerea acésta fara temeu, incatu se nesuesce pr'in ast'a a inegri intielegint'a romana a o respinge. D. Vertanu recunoasce cumca poporulu romanu e scapatu in cultura si voesce că in asta privintia se fia ajutoratu. Acésta si noi o dorim si o voimu. D. V. voesce se inbunatelasca starea preotilor romani, carii suntu siliti a prinde cérnele plugului. In ast'a si noi 'lu vomu sprigini cu tóte poterile etc. Inse Dloru! nunumai d'in trupu sta omulu ci si d'in sufletu, si pentru aceea si popórele nunumai cu mancari trupesci se nutrescu ci si cu sufletesci, d'intra care celu de frunte e nationalitatea, alu carui factoru mai potinte e intielegintia, care nunumai chiamare, dar' si datorintia are limb'a acelui poporu pe carelu reprezentéza a o cultivá, nationalitatea a io desvoltá, si pe calea perfectiunei alu conduce catra scopu si pentr'aceea intielegint'a amblea macaru in matasa si postavu nu suspiciare ci ro-

cunoscinta merita. etc. etc. pentru acésta a persecutá intielegint'a romana, nunumai nu'e cuviintiosu, má d'in contra e fara scopu si foarte stricatosu.

Dar si dealtmintrea Dlror! suspiciarea e o arma cu doua taisiuri, care o poate folosi unulu in contra altuia, asia s. e. Gr. Windischgrätz candu intra in 48 cu o armata insemnata in Ungari'a din prochiamatiunea sa catra poporu, dice ca intielegint'a magiara care era in fruntea trebiloru e unu gunoiu de pe strade, si ca e o fractiune teroristica fara neci o influintia in tiéra, era poporulu e bunu, si nu asculta de ea, etc. etc. inse vediuramu ca s'a inselat uritu, ca poporulu a urmatu intielegintie, a urmatu pasiloru aceleia, sisi apera nationalitatea si patri'a cu bravura. — Noi si toata intielegint'a romana suntemu convinsi si dorim d'in inima infratire sincera cu natiunea magiara, si cunoascem, ca dela resolvarea acestei infrebari va aterna fericirea séu nefericirea nostra a tuturor, inse scopul acest'a nulu potemu ajunge pe calea pe care a plecatu Dlu Vertanu, caci decumva intielegint'a romana numai asia usiora far' neci o dováda se va inculpa si suspiciona, si cas'a de si nu nemidilociu, dar midilociu o aprobaze acésta, atunci nu poteti calcula spre conlucrarea ci la deslegarea grelei probleme, si ori cumu, dar' la ori si care poporu numai pr'in intielegintia i poti strebate. Ve rogu dara Dloru, se nu ne suspicionam unii pe altii, ca suspicionarea e unu ce, care numai blastemu inse binecuvantare neci candu nu pote aduce asupra noastră, (hehyes!) Dupa acésta, fara ca se fi refutatu sufletu de omu argumentele romanilor urmà votisarea asupra amendementului romanilor, si remasera in minoritate, ergo a 5-a lupta perduta. In §. 41 postira romanii se se primésca unu punctu d'in proiectulu lui Tisza despre egal'a indreptatire a nationalitatilor si religiunilor, si despre scergere a regalielor etc. afara de aceea D. Pop'a poftescă ca se se mai adauga acolo si aceea ca „születés polgári jogoh gyakorlatára külömb séges nem tehes“ (in exercitarea drepturilor civile nascerea nu face neci o deosebire). Dlu Pop'a dara aduse principiulu celu mai liberalu pe tapetu, elu cá nobilu nunumai cu diploma dar' si cu sufletulu, propuse că nobilimea se n'aiba neci o preferintia in exercitarea drepturilor civile, si in motivarea acestei propunerii firesce ca a trebuitu se arete cumca atunci nu aru fi neci o trebuintia de cas'a magnatilor, neci de comiti supremi denumiti, ci alesi etc. etc. si ce cugetati magiari acei ce le place a a dice, ca numele magiaru e identic cu liberalu, primira bucurosu acestu principiu democraticu? Dómne feresce! ba se infuriara, in casa se facu unu sgomotu, oratorii se seuitara intr'atata de sine, catu se slobozira si la personalitat. Bonis dice, ca portarea Dlui Pop'a pute a Vien'a. Tisza László magiaru fiul unei natiuni, care se lauda cu viétiá constitutionala si parlamentala de o mii de ani, comise cea mai mare minorenitate parlamentara, Dlui ne avendu neci unu orgumentu sanatosu, in furi'a s'a numesce pe D. Babesiu de c. kir Doctor, si pe D. Pop'a de c. Kir. Iárási fönök s. c. l. pentru ce fu admoneatu pr'in presiedintele, si acum dupa ce caus'a uniunei era incheiata pr'in votisare, cere plenipotentiala Dlu Babesiu pentru ca a vorbitu in numele Ardelénilor, si se incércă alu refutá, dicandu ca si romanii au incurst in aducerea legii uniunei pr'in episcopulu Léméni etc. Dlu Babesiu se provoca la opinionea publica a romanilor la Gazetele romane, si la consciint'a s'a, Lemeni a fostu terorisatu etc. Inversiunarea era mare in casa, intr'atata in catu D. Misiciu se afla silitu că romanu spre a linisci animile, fara a valema séu a refutá pe cineva, a apera Ari-

stocrația magiara, laudandui patriotismulu, și mai alesu în cesti 12 ani trecuti, candu Aristocrația magiara în totu locul unde a fălfait standardul libertății a colucratu etc. etc. vorbirea lui Misiciu i mai impaciui! ear D. Pop'a esprimandu si parerea de reu, ca propunerea-i a casiuat o neplacere si invinsuire la ce elu neci decum n'a precalculat, si a retrasu amendementul venindu lucrul la votisare, cadiu si cel'alaltu. Ecă dura si a 6 lupta perduta in diet'a Ungariei, insă cascigata negresită in opinionea publica. Acestea fura amendamentele ce le facuse romani in conferintele loru, le propusera si le aperata cu barbatia si o energia pentru care merita tăta stim'a națiunei, *) inse fia parerea cuvenitului catu de mare si santa, acolo unde dreptatea aterna dela majoritatea voturilor, si nu dela argumentele sanetoase, minoritatea neci candu nu pote avea dreptate, asia o patira si romanii nostri, Națiunea si cunoasce acumu pe cativa din oamenii sei, din declaratiile loru facute in dieta, si prin acăsta in fat'a lumii, si dupa acelea vă sci sei judece său sei pretueasca; in interesulu dreptatii inse me simtiu indatoratu ai face cunoscutu cumea din cei ce nu vorbira, D. Pap Iános in toate puntele votisa cu magiarii in contr'a romanilor, **) era D. Murgu in punctul Uniunei votisa cu romanii, in celealte nu.

Din luptele necurmante ce le avura romanii senguri cu magiarii in decursu de o seputemana, poate vedea lumea, cumca liberali adeverati in tota diet'a numai romanii suntu, magiarii se provoca la drepturi istorice, serbi asisderea, slovacii, rutenii si ceilalti nemagiali se tienu fericiți, ca potu fi magiari, si numai bietulu romam striga era dreptate! dreptate! precum se vede inse va mai avea se intinda multu din grumadi, pana i se vă asculta dorint'a. ***) Pana va veni pe tapetuentrebarea naționalitatilor nu mai e nemica de interesu romanu. Proiectul lui Eötvös sta din aceea că se se aléga o comisiune din 29 membri, care se faca unu proiectu de lege pentru nationalitat, lu vomu vedea si pe acel'a dup'a mea parere inse si proiectulu acel'a nu e alta decatu unu „nesze semmi, fogdmeg jól“ cumu dice magiarulu, adeca o nemică tota, o amagitura, ca pote elu fi ori catu de liberalu la ce n'amu mari sperantie, totusi elu numai proiectu remane, fara neci o potere de lege, si la desbatere n'aru veni pana vă si diet'a completa, si atunci dieu eu me indoiescu, judecaudu dupa portarea loru de pana acumu a reesi, cu unu lucru, la care se cere că magiarii se sacrifice ceva din aceea ce pe temeiu „dreptului celui mai tare“ pana acum'a posiedu.

Adres'a

Mai multoru romani intieleginti din Aradu si giuru, catra membri casei de susu si Ablegatii de nascere romani la diet'a din Pesta, — espedita Illustratiei sale — D-lui Emanoil Gojdu Comite supral Comitatului Crasieu, — pentru a o presenta. —

(Incheiere.)

— Noi credem, ca tienerea unui congresu din partea romanilor, nici incau poate vatemă pe ras'a magiara, ba trebue si singura sa-lu dorësca că pe unu mai preluu midilocitoru alu co-intielegerei romanilor cu magiarii; caci romanii suntu neindestuliti; scie totu insulu dintre noi, ca ne lipsește ore ce, inse ce ne lipseșee? aceea nici noi n'o scim, prin urmare nici rasei magiare n'o putem spune; si asia: ras'a magiara, de aru avé tota bunavointia, — ce cu dulce presupunem, fiindca avemu a face cu o rasa intreaga, eara nu cu clase privilegiate, si o rasa intreaga nu pote fi decatu

dreapta si nevinovata, — totusi nu ne aru puté intinde mana de ajutoriu pentru a deveni si noi indestuliti; — ea-ci nu scie marginile: pene unde amu dori noi a fi spriginiti?

Credem, mai departe, ca ras'a magiara, tientă si dorint'a, romanilor de a tiené unu congresu naționalu, nu pote sa le asse, decatu drepte, juste, si de cea mai indiginta lipsa a presentului, — si nici in catu pote asta in ele tendintia separatistica, precum nici nu este pentru aceea, ca dintru'nu congresu romanu nimicu pote resulta, decatu formularea postulatelor romane prin urmare, — in inprejurari bune, — regularea esistintei politice a romanilor: si aceea ca voru si romanii in privintia politica regulati, nu deroga unitatei si intregitati statului, prin urmare nu e in lucru nici unu separatismu. — Esemplu e Transilvania, despre care nime nu pote dice, cări a fostu si inante de 184^{8/9} una si intreaga individualitate istorico-politica; si totusi secuiai si sasii si au avutu in ea contingentul loru cu representatiune colectiva in dieta. — Precum dura au pututu sussta mai nainte clasele si rasele privilegiate in Transilvania intr'o confederatiune, ce n'a derogatu unitati si intregitati statului, sau individualitatii istorico-politice: intocmai va pote sussta in viitoru confederatiunea naționalitatilor, — si va fi cu buna seama mai puternica aperatore a libertatei, constitutionalismului, si intregitati statului uniti subtu Coron'a S.-lui Stefanu, — a cărui massima politica si altcumu a fostu: „Regnum unius labii fragile et inbecille est“ — decatu ori-ce centralismu strinsu sau contopismu. —

Remnul de aceea-si limba si naționalitate nu e totu deuna tare; — remnul inse, — la care cauta cu superbia totu supusul, si-lu considera si de asa esfintia; sub care simtiu de onore alu ori carui supus se reprezenteaza, si dora vanitatea lui inca-si asta nutrementul seu, — nu pote fi nici candu slabu, si catu de poliglotu. —

Ras'a romana intocmai doresce vieti a constitutionala ca cea magiara. — E dreptu, ca diversitatea limbelor si a naționalitatilor nu se poate numi de „norocire“ pentru afacerile publice ale unei individualitat istorico-politice, inse despotismulu, care poate urma din nentilegare e tocna „nenorocire“; — dupa-ce dura aceast'a diversitate a o poate preface in uniformitate nu sta, — a o pute regula inse sta in puterea omeneasca: nu remane alta in dreptu, decatu că intrebarea aceasta se se rezolve dupa mintea sanatosă, cu sange rece, fara patima si derogarea simtiului de onore alu ori carei rase, — asia dura cu incurgerea si acestei qua talis. —

Ce se tiene de ras'a romana: relatiunile acestei suntu intr'atata mestecate cu cele ale rasei magiare incatuatece doue rase nu se mai potu desparti deolalta, si asia cauta sa traiasca in aceasta patrie la olalta; de unde resulta necesitatea politica de a se ragulă si esistint'a politico-naționala a romanilor cu incurgerea loru qua tales, pentru că sa fie patria tare si ferice, eara nu pentru că se se desfaca, se verse sange nevinovat si o rasa si altă, si pre urma se pote amenda subtu despotismu. —

Din aceste se vede curat, ca ceia, carii cauta in tienerea unui congresu naționalu din partea romanilor a asta tendintie separatistica si simburele desbinorei, pôrta o frica desiderata, ca e insusirea numai a caracterilor debili, si nu a barbatilor, carii pre-cugeta lucrul fara patima. —

Nu dica nimenea ca romanii suntu reactiunari. Romanii nu au avutu pen'acuma vietia politico-naționala, spiritul naționalismului inse, ce e mai desvoltat adi in Europa de cumu a fostu ori si candu, ii-a deoseptat si pre ei, si candu pretindu cu totii o astfelu de vietia, nu pretindu, decatu realizarea unui dreptu firescu, ce e mai tare, si sta mai presusu de

ori-ce drepturi positive. — Dupa-ce dura romanii, că tota fiintă vitală, cearca dupa vietia, catra ce au dreptu, si toti altii au datorintă morală pre ei cu ale loru tendintie catra astfelu de scopu a nu ii impedeacă: rezulteaza de sine, ca acela e reactiunari, care ar nesui a-ii impecdeca si mai departe intru a-jungerea scopului loru. —

Se poate intembla, ca națiunea romana intr'unu congresu si va formula cu multu mai moderate postulate, decum dora ati formula DD-vostre, si ati si reusi eu ele in corpulu legislativu; si totusi pacea publica, nesunti a catra unu acelasi scopu, — de ce asia mare lipsa avemu cu totii, — nu suntu ascurate nici pe unu minutu, decumva națiunea romana intreaga qua talis, nu va considera decisiunile facute fara de incurgerea ei, de obligatorie pentru ea că națiune. — Si atunci, durere! remanu nelegate manile reactiunii omoritore de libertate si constitutionalismu, si ajungerea scopului seu. —

Si acuma intrebam: ce folosu ar fi ea corpulu legislativu si DD-vostre in elu, se ve sloboditi in tractare si de o parte se se reguleze vieti a politica a romanilor fara incurgerea unui congresu naționalu; — eara romanii se se scole de alta parte cu mana inarmata, ca in nefericitii ani de 184^{8/9}, si in urma se ne mai urce apoi despotismulu la toti pe capu? credem, ca responsulu nici e greu, nici mangaiitoru. —

Scrimu noi, ca cu intrebarea tienerei unui congresu alu tuturor romanilor din Monarchia-Austriaca, ba si numai alu celor din Ungaria, si Transilvania, suntu mai multe intrebari, si multe greutati incopiate; si e:

1. Ca Bucovina nu se tiene de intregitatea teritoriu de sub corona S.-lui Stefanu.

2. Ca Transilvania inca nu e unita in fapta cu Ungaria, si dora chiaru romanii facu cea mai mare pedeaca. —

3. Ca, poate — diet'a prezente nici vă corona nici va aduce legi, fara a fi reprezentate si partile adnecse si Transilvania; si asia nici caus'a romanilor nu va puteo regulă; — prin urmare nici nu va puteo incurge spre a li se da putere romanilor pentru tienerea unui congresu, in care se-si formuleze postulatele; si nici nu va puteo asculta postulatelor loru, de ar si fi acele formulate dintr'unu congresu tienutu cu concesiune, — poate din tr'altu locu data. —

4. Ca, deaca diet'a prezente, si asia constituata, precum sta numai acuma, totusi ar deveni a fi legislatore: ore se remana atunci caus'a naționalitatii romane din Ungaria neregulata? scl.

Aceste tota suntu, ce e dreptu, totu atatea pedece si greutati, si deslegarea loru cere o desbatere cu multu mai intinsa, decatu se se poate aci stringe, cumu amu dice, intr'o coaje de nuca. —

Dupa ce inse sunteti barbati alesi, si mai multi la unu locu, — si aterna dela intielegintea DDloru vostre se ajutati a se pune in consonantia lucrarea solidara din partea națiunei romane, cu tota imprejurare de fatia, si nucumva mai obveninde: asia dura noi numai la aceea voim si noi a ve face astenti ca:

„Videant Consules neguid Republica detimenti capiat.“ —

Altcumu subscrisii si-an tienutu de datorintia a concurge si ei la consultarile DD-lor vostre, si se voru tienea fericiți decumva prin concursulu loru v'au datu materia de a ve cugetă si mai afundu despre caus'a romana, despre care suntu convinsi ca si altecumu ve cugetati destulu; — eara decumva si din cugetarea DDloru vostre prin subscrisii causata va resulta catu de putenia innaintare in viitoru pentru prosperitatea si binele romanilor: atunci subscrisii voru dice, ca dorintei si-au facutu destulu. —

Datu in Aradu in 19^{4/5}-a Maiu 1861.

(urmeaza subscriptiunile.)

*) Ne gresit in celsa mai mare grad.

**) Urgia si blastam unor că acesta.

***) Bunu e Dumneidei si imimosi barbatii nostri.

